

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сторіччя державного ренесансу в Литві (1918 – 2018): українсько-литовські паралелі»

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СТОРИЧЧЯ ДЕРЖАВНОГО РЕНЕСАНСУ В ЛИТВІ (1918 – 2018): УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПАРАЛЕЛІ»

Науковий світ Південної України на початку осені отримав можливість долучитися до визначного історичного заходу. 13 – 15 вересня 2018 р. у місті Херсон у стінах Херсонського державного університету відбулася міжнародна науково-практична конференція «Сторіччя державного ренесансу в Литві (1918–2018): українсько-литовські паралелі». Захід зібрав цілу плеяду провідних учених літуаністів, археологів, спеціалістів у різних напрямках вітчизняної історії, історії країн Східної Європи та Балтії, представників суміжних наукових галузей.

У роботі конференції взяли участь більше 50 науковців з України, Литовської Республіки та Естонської Республіки, а також громадські діячі та активісти. За професійним рівнем учасників та науковою значущістю розглянутих проблем даний захід однозначно відповідав рівню міжнародної конференції.

В якості організаторів форуму виступили Херсонський державний університет, Запорізький національний університет, Вільнюський університет, Клайпедський університет, Інститут історії Литви, Херсонська міська громадська організація (ХМГО) «Україна – Литва», Інститут історії України НАН України, Інститут археології НАН України. Захід відбувся за підтримки Херсонського міського голови Володимира Миколаєнка та депутатського корпусу Херсонської міської ради VII скликання.

У ході урочистого відкриття конференції до учасників звернулися в.о. ректора, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи ХДУ Наталія Тюхтенко, проректор з наукової роботи ХДУ Сергій Омельчук, голова Громади литовців в Україні Даля Макарова, голова правління ХМГО «Культурний центр Україна – Литва» Наталія Бімбірайте, декан історико-юридичного факультету ХДУ Андрій Казанчан, професор кафедри історії, археології та методики викладання історико-юридичного факультету ХДУ Андреев Віталій, заступник міського голови Михайло Лінецький. Було наголошено на важливості поглиблення україно-литовського співробітництва на сучасному етапі розвитку наших держав, особливо в контексті сталих історичних зв'язків між обома народами.

Наукова частина роботи форуму відкрилася виступами на пленарному засіданні, яке порадувало наукову та студентську спільноту змістовними та цікавими доповідями. Тетяна Винарчук (Запоріжжя) окреслила перспективи компаративного аналізу у ході дослідження національно-державного відродження України та Литви початку ХХ ст. Маріюс Сметона (Вільнюс)

поділився здобутками студіювання генеалогії першого президента Першої Литовської Республіки А. Сметони. Доповідь «Козакування литовсько-руської знаті в XVI ст.: меритократичний інструмент задля аристократичного результату» презентував Владислав Грибовський (Київ).

Також, у рамках пленарного засідання відбулася презентація книги: Петрик А. М. «Світло та тіні» Першої республіки: Литовська держава у 1918 – 1940 роках. – Херсон: Гілея, 2018. – 272 с.: іл. Представив роботу автор – Артем Петрик (Херсон).

Не менш цікаво проходили секційні засідання. Серед виступів Секції I «Історична спадщина України і Литви з давнини до часів національно-державного ренесансу початку XX століття» варто відмітити блок актуальних та дискусійних презентацій, присвячених новітнім дослідженням вітчизняними археологами укріплень часів Великого князівства Литовського на Півдні України, в тому числі на теренах Херсонщини – фортеці Тягинь та Вітовтової вежі (Симоненко Олександр, Дзенеладзе Олена, Сікоза Денис, Гуленко Ким, Касьяненко Ірина, Біляєва Світлана та ін.). В історіографічному контексті проблем балто-слов'янської мовної спільності в Східній Європі прозвучала і спроба реконструкції розселення осілого населення на Нижньому Дніпрі в I тис. н. е. (Немцев Сергій).

Колежанка з Литви, Анжеліка Сменонієне, з точки зору спільної україно-литовської історичної та мовної спадщини поділилася здобутками дослідження впливу слов'янських мов на К. Сірвідаса та його словник 1620 р. Також спільні сторінки історичного розвитку України та Литви відзначалися у доповідях вітчизняних фахівців Водотики Сергія, Посунько Ольги, Блануци Андрія та ін.

Вдалим прикладом впровадження міжпредметних зав'язків стали виступи відомих вчених-ботаніків Херсонського державного університету. Цікавий аспект дослідження старовинних городищ Нижнього Придніпров'я як рефугіуму степової флори презентував учасникам секційного засідання Мойсієнко Іван. Виступ Олександра Ходосовцева привернув увагу до охорони природних та історичних пам'яток на тему «Старовинні забуті парки Херсонщини: шлях через століття».

Учасники та слухачі Секції II «Розбудова української та литовської державності (XX–XXI ст.)» отримали можливість познайомитися з блоком доповідей, присвячених військовій історії і значенню розбудови збройних сил для становлення незалежної Литовської держави у 1917-1921 рр. – Копитіна Ігоря (Естонія) та Йокубаускаса Вітаутаса, Гінтаутаса Якштіса, Папечкіса Егідіюса (Литва).

Змістовно були представлені і дослідження українських істориків. Виступ Коника Олександра був присвячений участі як литовських, так і українських селянських депутатів у Державній думі Російської імперії. Блок генеалогічних досліджень продовжено у доповідях Теплової Інни (рід Скадовських) та Кочергіна Ігоря (нащадки прибалтійських родів в середовищі катеринославського дворянства). Галіченко Максим окреслив актуальні

Андреев Віталій, Михайленко Галина Міжнародна науково-практична конференція ...

проблеми україно-литовських відносин на сучасному етапі на тлі загальної геополітичної ситуації в Центрально-Східній Європі.

За результатами доповідей та обговорення проблемних питань, що постали у ході конференції, було визначено напрями можливої подальшої співпраці між науковцями обох держав:

- проведення спільних студій з давньої історії, що дозволили б ліквідувати «білі плями» у питанні етногенезу українського і литовського народів та прослідкувати процес формування регіональних особливостей їх етнографічних груп;

- поглибити співпрацю в контексті дослідження досвіду спільного державного будівництва у рамках єдиної геополітичної реальності XIV – XVI ст. – Великого князівства Литовського як спільного надбання України та Литви;

- активізувати зв'язки представників учених кіл обох країн у рамках проведення наукових розвідок з історії національно-культурного відродження і визвольної боротьби українського та литовського народів у XIX – першій чверті XX ст.;

- дослідити невідомі сторінки в історії державотворення на українських та литовських теренах у першій половині XX ст.;

- створити платформу для формування спільного науково-дослідного центру з питань проведення досліджень з історії України та Литви нової та новітньої доби;

- продовжити дослідження історіографічного спадку науковців, що займалися проблематикою українсько-литовських зв'язків;

- сприяти всебічному науковому дослідженню та збереженню «Вежі Вітовта», що може бути пам'яткою фортифікації Великого князівства Литовського на південноукраїнських землях;

- сприяти збереженню литовської пам'ятки – фортеці Тягінь;

- посилити дослідження військової історії;

- застосовувати набуті відомості з української та литовської історії в компаративній перспективі;

- забезпечити організаційну та інформаційну підтримку, в тому числі на рівні державної влади та органів місцевого самоврядування, подальших публікацій з історії, сучасності та перспектив українсько-литовського співробітництва;

- продовжити практику культурного взаємозбагачення через організацію заходів з презентації литовської культури в Україні та української – у Литві.

Отже, практична реалізація перелічених вище пропозицій сприятиме успішній співпраці обох держав як у царині наукового пошуку, так і в практичній площині розбудови і утвердження української та литовської державності.

Андреев Віталій, Михайленко Галина